

Johtava asiantuntija
Linda Viitala

Sisäministeriön asetus Hätäkeskuslaitoksen maksullisista suoritteista vuodelle 2024

Hätäkeskuslaitoksen tehtävät

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 3 §:n mukaan Hätäkeskuspalveluja tuottaa sisäministeriön alainen Hätäkeskuslaitos. Hätäkeskuslaitoksen virka-alueena on koko maa Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Hätäkeskuksia on kuusi (Kerava, Kuopio, Oulu, Pori, Turku, Vaasa).

Hätäkeskuslaitoksen tehtävistä säädetään hätäkeskustoiminnasta annetun lain 4 §:ssä. Hätäkeskuslaitoksen tehtävänä on hätäkeskuspalvelujen tuottaminen toimivaltaisen viranomaisen antamien ohjeiden mukaisesti, hätäkeskuspalvelujen tuottamiseen liittyvien kiireellisten tukipalvelujen tuottaminen, muiden tukipalvelujen tuottaminen, jos viranomainen ei toiminnallisista syistä pysty tuottamaan niitä omin toimenpitein ja niiden hoitaminen ei aiheuta ilmeistä haittaa hätäkeskuspalvelujen ja kiireellisten tukipalvelujen hoitamiselle, hätäkeskustietojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen sekä hätäkeskuspalveluihin liittyvien tehtävien ja toimintatapojen kehittäminen, kouluttaminen ja valvonta.

Hätäkeskuslaitos saa turvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi hoitaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (1085/2015) soveltamisalaan kuuluvia vartioimistehtäviksi katsottavia valvonta- ja hälytystehtäviä kuitenkin vain, jos tärkeä yleinen etu sitä edellyttää.

Hätäkeskuslaitos voi hoitaa muita Hätäkeskuslaitoksen toimialaan soveltuvia tehtäviä ja avustaa viranomaisia sellaisissa palveluissa, jotka soveltuvat annettaviksi Hätäkeskuslaitoksessa, jos niistä ei ole haittaa sille säädettyjen tehtävien hoitamiselle. Kiireellisistä tukipalveluista ja muista tukipalveluista sekä Hätäkeskuslaitoksen toimialaan soveltuvista muista tehtävistä ja viranomaisen avustamisesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Hätäkeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (877/2010) 3 a §:n mukaan Hätäkeskuslaitos voi hoitaa seuraavia muita tehtäviä: 1) hätäkeskukseen kytkettyjen ilmoitinlaitteiden testaus laitteen haltijan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella; 2) kadonneiden lasten vihjepuhelinpalvelu; 3) Pelastusopistolle hätäkeskuspäivystäjäopiskelijoiden koulutukseen liittyvä työharjoittelu.

Maksuasetuksesta ja sen voimassaolosta

Sisäministeriö on valtion maksuperustelain (150/1992) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla antanut asetuksen Hätäkeskuslaitoksen maksullisista suoritteista (1293/2021). Asetus on voimassa 1.1.2022 - 31.12.2023.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

295 480 171
358 295 480 171

916 044 635
+358 9 160 44635

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

Hätäkeskuslaitos on asettanut ilmoitinlaitteiden testilinjan automaatiohankkeeseen liittyen työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä vuoden 2023 loppuun mennessä esitys ilmoitinlaitteisiin liittyvien tehtävien tulevasta organisoinnista ja toimintatavoista, määritellä tulevaisuuden tavoitteet sekä tuoda esiin tavoitteiden saavuttamiseen mahdollisesti liittyvät riskit. Hätäkeskuslaitoksen mukaan työryhmän esittämillä ratkaisuilla voi olla vaikutusta myös maksuasetuksessa esitettävään hinnoitteluun vuonna 2025. Tämän vuoksi maksuasetuksen esitetään olevan voimassa vain vuoden 2024.

Asetuksessa ehdotetaan korotettavaksi julkisoikeudellisen suoritteiden testausmaksua. Lisäksi asetuksen 3 §:ää liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista ehdotetaan muutettavan. Muutoin asetus ehdotetaan annettavaksi vastaavan sisältöisenä kuin voimassa oleva asetus.

Kustannusvastaavuus

Hätäkeskuslaitos on noudattanut kustannusvastaavuuslaskelmien toteutuksessa Valtiokonttorin ohjeistusta maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmasta vuodesta 2022 lähtien. Hätäkeskuslaitoksen maksullisen toiminnan kustannuksien laskennassa on käytetty perustietona vuoden 2022 tietoja. Hätäkeskuslaitos esittää, että julkisoikeudellisen suoritteiden kytkentämaksu pisyisi 70 euroon suuruisena ja testausmaksua korotettaisiin 16 eurosta 18 euroon.

Hätäkeskuslaitos arvioi julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusten samoin kuin niiden tuottojen olevan vuosien 2024 - 2025 aikana 3 791 000 euroa vuodessa. Liiketaloudellisesti hinnoitellun toiminnan kustannusten arvioidaan olevan 641 000 euroa vuosina 2024 ja 2025. Liiketaloudellisesti hinnoitellun toiminnan tuottojen arvioidaan olevan 770 000 euroa vuosina 2024 ja 2025. Hätäkeskuslaitoksen toimittamien kustannusvastaavuuslaskelmien perusteella julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti olisi 100 ja liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti olisi 120,1 vuosina 2024 ja 2025.

Asetuksen 1 § (soveltamisala)

Soveltamisaläsäännöksen mukaan asetuksessa säädettäisiin Hätäkeskuslaitoksen suoritteiden maksullisuudesta.

Asetuksen 2 § (maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet)

Julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan valtion maksuperustelain 3 §:n mukaan valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

Ehdotetun asetuksen 2 §:n mukaan valtion maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaisia kiinteähintaisia maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita olisivat automaattisen paloilmoitinlaitteiston liittymän kytkeminen hätäkeskukseen ja laitteiston liittymän määräajoin suoritettava toimintavalmiuden testaaminen.

Automaattinen paloilmoitin on laitteisto, joka välittömästi ja automaattisesti ilmoittaa alkavasta palosta. Paloilmoitin antaa myös ilmoituksen toimintavarmuutta vaarantavasta viasta. Paloilmoitinkohde liittyy hätäkeskukseen operaattorin liittymän kautta. Kohteen omistajan on tilattava siirtoliittymä teleoperaattorilta ja tehtävä siitä sopimus operaattorin kanssa. Hätäkeskuslaitoksella on arvion mukaan tosiasiallinen yksinoikeus liittymän kytkennän toimintavalmiuden testaamiseen. Asetuksen mukainen testaus ei koske linjavikoja tai niiden valvontaa, jotka kuuluvat operaattorin ja asiakkaan väliseen sopimuskokonaisuuteen. Paloilmoitinlaitteistoja on noin 20.540 kappaletta.

Paloilmoittimen kytkentämaksu vuosina 2024 olisi 70 euroa liittymältä ja testausmaksu 18 euroa kuukaudessa. Kytkentämaksu pisyisi samana, kun vuosina 2022-2023 ja testausmaksua korotettaisiin kahdella eurolla vuoden 2022-2023 maksuista.

Säännöksessä kysymyksessä olevien suoritteiden kysyntä perustuu pelastuslakiin (379/2011), maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) sekä rakennusten paloturvallisuudesta annettuun ympäristöministeriön asetukseen (848/2017). Paloilmoitinkohteet ovat suurelta osin hoito- tai palvelulaitoksia, julkisyhteisöjen kiinteistöjä tai isoja yritys kiinteistöjä. Käytännössä paloilmoitinta

vaaditaan rakennuslupamenettelyyn ja rakennusmääräyksiin liittyen tai pelastusviranomaisen määräämänä.

Paloilmoittimia voidaan asentaa kiinteistöön myös vapaaehtoisesti. Näitä ns. omaehtoisia paloilmoittimia ei käsitellä julkisoikeudellisina suoritteina.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 166 §:n 3 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä rakennuksen korjattavaksi tai sen ympäristön siistittäväksi, jos rakennuksen kunnossapitovelvollisuus laiminlyödään. Jos rakennuksesta on ilmeistä vaaraa turvallisuudelle, tulee rakennus määrätä purettavaksi tai kieltää sen käyttäminen.

Rakennusten paloturvallisuudesta annetun ympäristöministeriön asetuksen 38 §:n mukaan asuntojen, majoitustilojen, hoitolaitosten, päivähoitolaitosten, päiväkotien ja muiden varhaiskasvatuksen tilojen sekä koulujen on oltava varustettu tarkoituksenmukaisella laitteistolla, joka varhaisessa vaiheessa ilmoittaa alkavasta palosta. Pykälän yhteydessä on taulukko, jossa esitetään millainen palosta ilmoittava laitteisto (sähköverkkoon kytketty palovaroitin, paloilmoin vai hätäkeskukseen kytketty paloilmoin) eri tiloissa edellytetään. Asetuksen 39 §:ssä säädetään lisäksi hätäkeskukseen kytkettävästä automaattisesta sammutuslaitteistosta.

Ympäristöministeriön asetusta sovelletaan uuden rakennuksen rakentamiseen, rakennuksen laajentamiseen tai sen kerrosalaan laskettavan tilan lisäämiseen sekä tietyissä tilanteissa myös rakennuksen korjaus- ja muutostyöhön. Asetus tuli voimaan 1.1.2018 ja se korvasi siihen asti voimassa olleen Suomen Rakentamismääräyskokoelman osan E1. Rakentamisessa sovelletaan lähtökohtaisesti niitä säännöksiä, jotka ovat olleet voimassa rakennusluvan myöntämisen aikana.

Pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 7 §:n mukaan rakennukseen tai muuhun vastaavaan kiinteästi asennettavat palonilmaisulaitteistot ja vastaavat järjestelmät, jotka lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai viranomaisten päätöksen mukaan on asennettava taikka jotka liitetään tiedonsiirtoyhteydellä hätäkeskukseen, on suunniteltava ja asennettava niin, että ne toimivat asianmukaisesti ja luotettavasti eivätkä aiheuta vaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle. Palonilmaisulaitteistot ja niitä vastaavat järjestelmät sekä automaattiset sammutuslaitteistot on huollettava ja tarkastettava siten, että laitteistot täyttävät niille säädetyt vaatimukset käyttöikänsä ajan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset laitteistojen suunnittelusta, asennuksesta, huollosta ja tarkastuksesta.

Pelastuslain 12 §:n nojalla rakennuksen yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyiden osalta rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan osaltaan sekä huoneiston haltijan hallinnassaan olevien tilojen osalta on huolehdittava, että laissa tai muissa säädöksissä vaadittu tai viranomaisten määräämä sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto; sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet; palonilmaisuu-, hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet; poistumisreitien opasteet ja valaistus; väestönsuojien varusteet ja laitteet ovat toimintakunnossa sekä huollettu ja tarkastettu asianmukaisesti.

Pelastuslain 82 §:n 1 momentin kohteeseen, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran, alueen pelastusviranomainen voi, jos se on välttämätöntä, määrätä toiminnanharjoittajan hankkimaan tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muita pelastustyötä helpottavia laitteita tai asentamaan automaattisen sammutuslaitteiston taikka ryhtymään kohteessa muihin välttämättömiin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi onnettomuuden varalta.

Pelastuslain 96 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan pelastuslaitos voi periä maksun tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoinnin toistuva erheellinen toiminta. Maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoinnin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen hälytyksen ja alueen pelastusviranomainen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan sen.

Asetuksen 3 § (liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavat suoritteet)

Valtion maksuperustelain 4 §:n mukaan sellaisten palvelujen, jotka on tuotettu tilauksesta tai muusta toimeksiannosta ja muun viranomaisen toiminnan, milloin suoritteiden tuottaminen on seurausta vastaanottajan toimenpiteestä, tulee olla maksullisia.

Valtion maksuperustelain 8 §:n 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltuja suoritteita olisivat asetuksen 3 §:n mukaan automaattisen kiinteistövalvontajärjestelmän hälytysten vastaanottaminen ja välittäminen sekä hälytysten vastaanottamiseen tarvittavien laitteiden ja ohjelmistojen toimintavalmiuden ylläpitäminen.

Säännökseen esitetään lisättäväksi myös muut vastaavat järjestelmät, jotka kytketään hätäkeskustietojärjestelmään. Tällaisia järjestelmiä ovat kaasuilmoitinlaitteistot sekä lento-onnettomuuspainikkeet.

Kiinteistövalvontajärjestelmällä tarkoitetaan palo- ja rikosilmoitinlaitteita, jotka asetetaan kiinteistöihin vapaaehtoisesti. Kaasuilmoitinlaitteistojen määrä lisääntyy jatkuvasti. Myös niiden asennuttaminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Lento-onnettomuuspainikkeilla tarkoitetaan ilmoitinlaitehälytystä, jossa hätäkeskus saa tiedon tapahtuneesta ilmailuonnettomuudesta lennonjohdon hälytysnapin välityksellä. Saapuva hälytys käsitellään hätäkeskuksessa automaattisesti ERICA-tietojärjestelmän avulla, joka hälyttää viranomaisten antamien hälytysohjeiden mukaiset ensivaiheen pelastustoimen- ja ensihoitopalveluyksiköt.

Vuosina 2024 - 2025 Hätäkeskuslaitos laskuttaa kytkentämaksuna 70 euroa ja testausmaksuna 21 euroa kuukaudessa. Vuosina 2022-2023 kytkentämaksu oli 70 euroa ja testausmaksu 19 euroa kuukaudessa.

Asetuksen 4 § (tietosuoritteet)

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, julkisuuslaki) on muutettu lailla 495/2005. Valtiovarainministeriö on antanut ohjeen julkisuuslain 34 §:n johdosta ja suosittanut maksuasetuksiin liitettäväksi asiaa koskevan säännöksen. Ehdotettu 4 § on valtiovarainministeriön suosituksen mukainen. Julkisuuslain 34 § sisältää säännöksiä maksun määräytymisestä noudatettavista periaatteista perittäessä maksuja kopion antamisesta julkisuuslakiin perustuvan yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittely

Asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen kohdan 2.2.8 mukaan asiaa ei tarvitse käsitellä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Vuositasolla maksutulot eivät ylitä 5 000 000 euroa.

Lausunnot

Sisäministeriö pyysi lausuntoa asetuksesta valtiovarainministeriöltä, Hätäkeskuslaitokselta sekä sisäministeriön poliisiosastolta.

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2024 ja se olisi voimassa vuoden 2024 loppuun saakka.

**Maksullisen toiminnan
kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €)**

Hätäkeskuslaitos	Julkisoikeudelliset suoritteet					Liiketaloudelliset suoritteet				
	2021 toteu ma	2022 toteu ma	2023 ennus te	2024 tavoite	2025 tavoit e	2021 toteu ma	2022 toteu ma	2023 ennus te	2024 tavoit e	2025 tavoit e
Tuotot yhteensä										
maksullisen toiminnan tuotot										
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 727	3 408	3 376	3 791	3 791	521	681	668	770	770
- maksullisen toiminnan muut tuotot										
Tuotot yhteensä	2 727	3 408	3 376	3 791	3 791	521	681	668	770	770
Kustannukset										
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	30	0	0	0	0	5	0	0	0	0
- henkilöstökustannukset	784	656	812	742	742	130	43	132	157	157
- vuokrat	207	0	0	0	0	34	0	0	0	0
- palvelujen ostot	53	54	0	140	140	9	54	0	168	168
- muut erilliskustannukset	1	3	0	3	3	0	0	0	0	0
Erilliskustannukset yhteensä	1 075	713	812	885	885	178	97	132	325	325
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	1 268	1 997	1 846	2 114	2 114	210	27	315	180	180
- poistot	263	274	365	360	360	44	1	52	114	114
- korot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	0	432	353	432	432	0	22	57	22	22
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 531	2 703	2 564	2 906	2 906	254	50	424	316	316
Kustannukset yhteensä	2 606	3 416	3 376	3 791	3 791	432	147	556	641	641
Kustannusvastaavuus (Tuotot - kustannukset)	121	-8	0	0	0	89	534	112	129	129
Kustannusvastaavuus (%)	104,6 %	99,8 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	120,6 %	463,3 %	120,1 %	120,1 %	120,1 %